

6. Дровозюк С. І. Історіографія національно-культурного та духовного життя українського селянства 20–30-х рр. ХХ ст. : автореф. дис... д-ра іст. наук : 07.00.06 / С. І. Дровозюк. – К., 2006. – 35 с.
7. Коцур В. П. Соціальні зміни і політичні процеси в Україні 1920-30-х рр.: історіографія : дис... д-ра іст. наук : 07.00.06 / В. П. Коцур. – К., 1999. – 475 с.
8. Лебедева Ю.О. Державницький напрям української історіографії 1920-1930-х рр.: 07.00.06 / Автореф.дис...к. і. н. / Ю.О.Лебедева. – К., 2008. – 20с.
9. Мандзяк В. П. Історіографія українського національного руху в Галичині ХІХ – початку ХХ ст. : дис... канд. іст. наук : 07.00.06 / В. П. Мандзяк. – Львів, 2006. – 260 с.
10. Наукові дослідження Західного регіону України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: алфавітно-бібліографічний покажчик / упорядник Стражникова І. В. – Івано-Франківськ : НАІР, 2012. – 96 с.
11. Національна доктрина розвитку освіти // Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації: (Факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2003. – С. 180.
12. Оглоблин О. Проблема схеми історії України ХІХ – ХХ століття (до 1917 року) / О. Оглоблин // Український історик. – 1971. – № 1–2. – С. 5–16.

Анотація

І.В.Стражникова

Литературная база историко-педагогических исследований Западного региона Украины

В статье автор раскрывает коренные изменения научных парадигм в мировой историографии, обосновывает актуальность исследований из историографических проблем, доказывает, что проблемное историографическое исследование активизирует усилие современных ученых, убыстряет более глубокое изучение историко-педагогических вопросов, позволяет определить наиболее эффективный путь их решения, которое нуждается в углубленном анализе и привлечении новых источников.

Ключевые слова: исследование, наука, анализ, историография, эволюция педагогической мысли.

Summary

I.V.Strazhnikova

Literary Base of Historical and Pedagogical Researches of the Western region of Ukraine

In the article the author exposes the drastic changes of scientific paradigms in the world historiography, grounds the topicality of researches on historiographical problems, proves that problematic historiographical research activates the effort of modern scientists, speeds up more profound study of historical and pedagogical issues, allows to define the most effective way of their decision that needs a profound analysis and bringing in new sources.

Key words: research, science, analysis, historiography, evolution of pedagogical idea.

Дата надходження статті: «1» жовтня 2013 р.

УДК 378. 013 (147)

Н.Г.ТАРАРАК,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Харків)*

Критерії визначення етапів формування «ціннісних орієнтацій» студентів вищих навчальних закладів мистецького профілю України

Розкрито сутність творчого процесу митця в мистецько-педагогічному процесі, обґрунтовано та схарактеризовано критерії періодизації процесу формування ціннісних орієнтацій студентів вищих навчальних закладів мистецького профілю України ХХ століття, визначено зміст, методологію та підходи до розгляду цього феномену на певному етапі розвитку вищої професійної школи та науково-педагогічної теорії в цілому.

Ключові слова: цінність, ціннісні орієнтації, підхід, періодизація, вищий навчальний заклад, мистецький.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Дослідження ціннісних орієнтацій студентства відіграє особливу роль у визначенні змісту психолого-педагогічного супроводу молоді особистості у процесі життєвого, зокрема, професійного становлення, що знаходить підтвердження у незгасаючому інтересі науковців і практиків до цієї проблематики. Оскільки в ціннісній орієнтації акумулюється життєвий досвід людей, наявність усталених ціннісних орієнтацій свідчить про зрілість людини як особистості. Проявляються вони в діяльності та поведінці людини, та є своєрідним індикатором ієрархій переваг, які людина надає матеріальним чи духовним цінностям у процесі своєї життєдіяльності. Діяльність людини невіддільна від ціннісної орієнтації, та завжди носить індивідуальний характер.

Соціально значущий характер ціннісної орієнтації унеможливорює відокремлення розгляд розвитку цього феномену від загальних інтересів суспільства, соціально-політичних тенденцій його

розвитку в конкретний історичний період. Через те, за специфікою досліджуваного феномену його не можна відокремити від тих зовнішніх політичних, економічних та соціокультурних чинників в країні, адже вони зумовлюють основні державні замовлення та вимоги до майбутніх спеціалістів, визначають напрямок її розвитку. Між тим, процес формування і розвитку ціннісних орієнтацій - це складний багатоступінчастий процес, що відбувається під впливом багатьох факторів.

Формулювання цілей статті... Отже, **мета дослідження** полягає в обґрунтуванні критеріїв періодизації процесу формування ціннісних орієнтацій студентів вищих навчальних закладів мистецького профілю України ХХ століття., визначенні змісту, методології та підходів до розгляду цього феномену на певному етапі розвитку вищої школи та педагогічної науки в цілому.

Аналіз досліджень і публікацій... Розвиток історико-педагогічної думки в Україні – це тривалий і складний процес. Періодизація як розподіл історико-педагогічної реальності на періоди, що якісно відрізняються один від одного, є обов'язковим засобом пізнання будь-яких історичних явищ і прогнозування можливостей їхнього розвитку в майбутньому. Зазначмо, що в дослідженнях історії розвитку історико-педагогічного процесу в Україні, які відомі сьогодні, найчастіше констатуються певні етапи, що були здебільшого пов'язані з розвитком історичної науки або із соціально-економічними реформами в суспільстві. Водночас виваженої періодизації формування ціннісних орієнтацій студентської молоді у вищій мистецькій освіті з урахуванням соціально-політичних, економічних, духовно-моральних факторів ще досі не існує.

Виклад основного матеріалу... Дійсно, які цінності сповідає суспільство багато в чому залежить від епохи. У суспільній свідомості будь-якої країни завжди є присутніми різні групи цінностей, пропорції яких з часом кардинальним чином змінюються. Традиційно увесь набір можливих цінностей поділяють на три групи: а) духовні цінності – Бог, свобода, комунізм, справедливість. б) громадські цінності - Батьківщина, держава, нація. в) особові цінності – особа, діти, сім'я, добробут. Зміни цих пропорцій призводять до революцій і диктатур, війн і смути, періодів процвітання і застою, що, у свою чергу, також впливає на системи цінностей. У зв'язку з цим, показовим може стати звернення до динаміки українських цінностей в історії країни періоду після возз'єднання України із Росією.

Царювання Петра Великого принципово змінила ситуацію в державі. Так, як основне завдання була поставлена ідея Держави, що підминала під себе церкву, що втратила патріаршество, і особистісність людини, яка остаточно втрачала свободу.

Після Петра роль держави дещо знизилася, хоча усе ще залишаючись провідною до епохи Катерини Великої. Різкий поворот у бік зростання значення особи людини, спочатку стосувався більш дворянства. Така зміна супроводжувалася значним збільшенням чисельності населення, зростанням особистих і державних доходів, величезними територіальними приростами. Недивно, для дворянство цей період став «золотим століттям». Але в цей же час починають проявлятися і негативні наслідки збільшення ролі особистісних цінностей. Цар Павло, усвідомив послаблення державності, вирішив навести порядок, але наслідком цього стало його усунення. І країна продовжувала рухатися у бік послаблення громадських цінностей і посилення особистісних. В цей же час почалося зростання інтересу до духовних цінностей, адже цьому сприяла Вітчизняна війна, що не лише збудила патріотичні почуття, але і привела до зростання вільнодумності. Ця тенденція призвела до повстання декабристів, бунт яких був подавлений Миколою І, який й продовжив справу свого батька і довів роль держави майже до петровського рівня.

За часи Олександра ІІ на лідируючі позиції знову вийшли особистісні цінності, а саме: були звільнені селяни, країна почала прискорено розвиватися, розцвіла культура, стався демографічний вибух. Країна сповнювалася свободою. Водночас це був період зародження терористичного руху і немислимим раніше замахів на царя.

Олександр ІІІ знову спробував розвернути країну у бік державних цінностей, але при Миколі ІІ тренд на посилення особових цінностей продовжився, супроводжуючись, як і при Олександрі І, підвищенням долі духовних цінностей (Свобода, Політичні права, Комунізм).

Усе закінчилося крахом в 1917 році, коли суспільство відреклося від держави. Анархію, що настала, і розвал країни подавили більшовики. Проте керувалися вони не стільки інтересами держави, скільки абстрактними ідеями Комунізму і Світової Революції.

Отже, *врахуванням історично-політичних та соціокультурних умов життя в країні у ХХ ст.* можна вважати провідними критеріями періодизації трансформування ціннісних орієнтацій та теоретичного розвитку феномену у досліджуваній період.

Розглядаючи процес розвитку педагогічних феноменів, варто застосувати два взаємозалежні, що й доповнюють один одного підходи: компонентарний і сутнісний. Так, при компонентарному підході процеси наступності й дискретності у розвитку педагогічних напрямів розглядаються в різні історичні періоди протягом ХХ ст. як процеси у теорії освіти й навчання, теорії соціалізації особистості тощо. Однак, як зазначає О. Гончар, цим не можна обмежуватися. При дослідженні

зазначених проблем усередині компонентарного підходу необхідно прагнути також до здійснення сутнісного підходу. При сутнісному підході важливо зосередити увагу на власне педагогічних напрямках, змісту освіти [4].

Життєстійкість культури народу залежить від безперервного процесу трансляції її стержневих принципів з покоління в покоління, від їх усвідомлення представниками цієї культури. Тому розгляд структури та *змісту професійної освіти* мають в педагогіці давні коріння. Традиційно її головним елементами, що відіграють визначальну роль у формуванні особистості, визнавалися знання, уміння та навички. Однак зміст професійної освіти, зокрема вищої, передбачає передачі не будь-яких знаннями та засобами діяльності, а таким, що мають певну цінність та повинні бути осмислені й усвідомлені особистістю. Так, М.Виленький слушно підкреслює необхідність зробити усе можливе для того, щоб для кожного студента ці цінності відповідали сенсу його життя, при цьому активуючи внутрішній аксіологічний потенціал особистості, пропонуючи їй гуманізм, творчу свободу при виборі засобів та методів самовиховання і самоосвіти [3].

Порушення процесу передачі ціннісних орієнтацій культури, відсутність спадкоємності в суспільстві призводить до системної кризи. Специфіка позиції студентської молоді в суспільстві, відповідно, зумовлює особливості динаміки її ціннісних орієнтацій. Вищій професійній освіті сьогодні як і раніше властивий певний консерватизм змісту, форм, методів навчання і виховання, переважно інформаційний характер навчання на шкоду підготовці до практичної діяльності, розвитку особистості і залученню до широкої світової культури, що відбивається на невисокому рівні саморегуляції діяльності студентів і мотивації до оволодіння основами майбутньої професійної діяльності, слабкому розвитку їх пізнавальних потреб, індивідуального творчого потенціалу. Усе це вказує на формування ціннісних орієнтацій як стратегічну задачу сучасної національної освіти, де людина і її особистість мають бути поставлені в центр системи вищої освіти як найвища цінність суспільства. Гуманістична ціннісна орієнтація, за словами В.Сластьоніна, є «аксіологічною пружиною», що надає активність усій решті ланків системи цінностей» [2, с.7]. Так, формування майбутнього спеціалісту неможливе без звернення до цінностей, механізмів і технологій переводу суспільних цінностей в особистісні [1].

Отже, з точки зору спеціаліста мистецького напрямку особливої важливості набуває саме досвід емоційно-ціннісного ставлення до знань навколишнього світу. Звернення до аналізу змісту вищої освіти в історичному аспекті надає можливість виявити недоліки у формуванні та реалізації саме фактора духовності та «людяності», оскільки можна надати знання, уміння, можна розвивати творчі навички, але без емоційного ставлення до цих видів діяльності та навколишньому світу, без включення їх в систему цінностей особистості людина буде неспроможна виконувати свою соціальну роль.

Зміст вищої мистецько-педагогічної освіти, як і усєї системи освіти в цілому як завжди, так і сьогодні багато в чому залежить від директив та законодавчих засад, що викладені у нормативних документах, постановках Ради Міністрів, нормативно-правових актів та в інших урядових документах, в яких визначено та напрями розвитку вищої освіти, які, як свідчать результати проведеного історико-педагогічного аналізу, задають загальний напрям розвитку вищої освіти в межах пануючої освітньої парадигми та освітніх процесів.

Усвідомлення в ході історії освіти важливості розвитку людини як особистості, гуманістичної складової та проблеми суб'єктивного фактору в цілому викликало інтерес науковців до *особливостей розвитку теорії формування ціннісних орієнтацій учасників навчально-виховного процесу*. Історико-педагогічні труди, що розкривають ціннісний (аксіологічний) підхід, умовно, можна поділити на три групи, а саме: 1) роботи до революції 17-го року; 2) роботи радянського періоду; та 3) сучасні дослідження (з кін. 80-х рр.).

Як свідчить аналіз генези ціннісних орієнтацій, дослідники звертались до різних аспектів цієї проблеми, у тому числі педагогічного. На наш погляд, загальна стратегія формування професійно-ціннісних орієнтацій студентства полягає в створенні умов, за яких буде відбуватися не передача готових мотивів і цілей в свідомість кожного студента, а виникати необхідність його активної діяльності, в ході якої мотиви, цілі та ціннісні орієнтації особистості студента будуть формуватися в контексті надбаних ним професійних знань, особистого життєвого досвіду, індивідуальних здібностей, внутрішніх вже суб'єктивованих цінностей.

Теоретичні передпосилки та концепції механізмів формування ціннісних орієнтацій набувають важливості за умови їх практичного підтвердження. Звісно, що навчальний процес складається з багатоманітних модифікацій спільної діяльності викладача і студентів. Кожен із учасників навчального процесу як суб'єкт такої діяльності має свої особистісні властивості та, відповідно, відносно самостійні завдання та цілі. Звернення до особливостей розвитку ідеї педагогічної взаємодії зумовлюється тим фактом, що остання є «універсальною характеристикою педагогічного процесу» в цілому [6, с.60].

Необхідність ціннісної взаємодії учасників навчально-виховного процесу в мистецькій вищій школі повністю виключає традиційний авторитарний підхід. У своєму дослідженні базових передумов виникнення «ціннісної взаємодії», у якості принципової А.Кір'якова слушно визначає «суб'єктивну позицію особистості й проблему обміну цінностями, яка стає основою ціннісної взаємодії» [5, с.59]. Так, на думку вченого, «пошук себе, відкриття себе – це прелюдія до самоактуалізації, прагнення розібратися в собі, власних прагненнях і бажаннях, прямий вихід на усвідомлення своїх цінностей і усвідомлення себе цінністю.

Ціннісна педагогічна взаємодія в мистецько-педагогічному процесі дозволяє викладачу і студенту об'єднатись на психологічному рівні засвоєння творчого матеріалу в співпереживанні і на світоглядному рівні у співтворчості. Адже на педагогічному рівні виникає ланцюг ціннісної педагогічної взаємодії: автор – твір – педагог (як суб'єкт діяльності) – співпереживання – студент (як суб'єкт діяльності) – співтворчість та взаємообмін. При чому, співпереживання стають головною цінністю такого творчого процесу.

Взаємообмін цінностями в творчій освіті – це взаємообмін учасників навчального процесу, які об'єднані світовідчуттям, досвідом і співпереживаннями у процесі ціннісного осмислення світу мистецтва на тлі діалогової взаємодії та свободи вибору. Цілеспрямоване залучення до багатогранного світу цінностей мистецтва формує систему ціннісних орієнтацій кожного із учасників навчального процесу. Обмінюючись досвідом, студент набуває цінностей викладача, суб'єктивує їх, водночас впливаючи на систему ціннісних орієнтирів викладача, іншими словами, перетворюючи цей процес на обоєбічне усвідомлення та суб'єктивацію цінностей світу мистецтва.

Отже, ціннісна педагогічна взаємодія, базуючись на діалоговому спілкуванні, надає неодмінний стимул до саморозвитку для усіх учасників навчально-виховного процесу у вищій школі, де осмислення цінностей стає результатом постійного розвитку і вдосконалення своїх особистих якостей. А для студентів і викладачів мистецьких ВНЗ ціннісні орієнтації стають своєрідною «призмою», через яку кожен учасник навчального процесу може визначити кут усвідомлення культурних та мистецьких цінностей світу, впустити їх у власний внутрішній світ. Через те, зміст вищої освіти не може зводитися тільки до вивчення основ наук, надбання системи знань, умінь, навичок, він повинен реалізовуватися в процесі ціннісно-орієнтованої педагогічної взаємодії, спрямованої на розвиток соціально-значущих якостей студентів. Таким чином, у якості наступного критерію можна виділити аналіз *стану реалізації ціннісної педагогічної взаємодії у вищій мистецькій школі.*

Важливо зазначити, що формування ціннісних орієнтацій – це складний процес, що залежить від багатьох факторів (а саме: вікових особливостей індивіда, історико-політичних умов, соціально-культурних чинників, змісту освіти, форм і методів організації педагогічної взаємодії учасників навчально-виховного процесу вищої школи тощо), що постійно змінюються. На підґрунті викладених методологічних підстав до історико-педагогічного аналізу розвитку вітчизняної освіти в його повноті й цілісності, наступності й дискретності, на тлі розгляду феномену ціннісних орієнтацій в широкому культурно-освітньому плані як фактора, без якого неможливе продуктивне вирішення сучасних проблем розвитку української вищої освіти України, можна визначити три етапи розвитку досліджуваного феномену в історії вищої вітчизняної освіти періоду ХХ століття.

Відтак, враховуючи певну інерційність складових педагогічного процесу, з одного боку, й динамічність системи цінностей, з іншого, зазначмо відносну умовність такої періодизації. Отже, в основу визначення етапів цієї періодизації були покладені такі критерії:

- врахування соціально-політичних умов життя в країні у ХХ ст.;
- зважання на соціально-культурні умови;
- звернення до документально-нормативної бази щодо розвитку вищої школи зазначеного періоду,
- особливості розвитку теорії формування ціннісних орієнтацій учасників навчально-виховного процесу;
- зміст вищої мистецько-педагогічної освіти,
- стан реалізації ціннісної педагогічної взаємодії у вищій мистецькій школі.

Висновки... Проведений історико-педагогічний аналіз дозволив у межах досліджуваного періоду визначити три етапи розвитку та реалізації формування ціннісних орієнтацій учасників навчального процесу у вищій мистецькій освіті України: I-й етап (1920-ті – поч. 60-х рр. ХХ ст.) – етап створення умов для актуалізації ціннісної (аксіологічної) проблематики у вітчизняній науковій думці на тлі становлення нового типу особистості «радянській студент»; II-й етап (сер. 60-х – перша половина 80-х рр. ХХ ст./84 рр.) – етап оформлення в теорії і практиці гуманістичної сутності системи ціннісних орієнтацій на тлі рефлексивного осмислення ними внутрішнього світу особистості; III-й етап (друга половина 80-х рр./85 р. – кін. ХХ ст.) – етап руйнування заідеологізованого каркасу

системи ціннісних орієнтацій учасників освітнього процесу та упровадження ціннісно-орієнтованої педагогічної взаємодії викладача і студентів в освітній процес.

Дослідження розвитку багатобічного феномену «ціннісних орієнтацій» учасників навчально-виховного процесу з урахуванням послідовності змін політичного, соціально-культурного, психологічного та педагогічного характеру дозволяє встановити різновиди формату взаємовідносин між ними, адекватно оцінити ступінь цінності або придатності сучасних тенденцій гуманізації в світовому освітньому просторі та, разом з тим, проаналізувати особливості процесу аксіологізації вищої школи України.

Список використаних джерел та літератури:

1. Алябьева Н. В. Пути повышения качества современного дошкольного физического образования // Европа и современная Россия. Интегративная функция педагогической науки в едином образовательном пространстве : материалы VII Международной науч. конф. / Н. В. Алябьева. – Париж.–М. : МАНПО, 2010.
2. Введение в педагогическую аксиологию : учеб. пособие / В. А. Слостенин, Г. И. Чижакова. – М. : Академия, 2003. – 187 с. – (Высш. образование).
3. Виленский М. Я. Содержание образования по физической культуре в высшей школе: аксиологический контекст / Виленский М. Я., Масалова О. Ю. // Европа и современная Россия. Интегративная функция педагогической науки в едином образовательном пространстве : материалы VII Международной науч. конф. – Париж. – М. : МАНПО, 2010.
4. Гончар О. В. Педагогічна взаємодія учасників навчального процесу в системі вищої освіти України (історико-педагогічний аспект) : [моногр.] / О. В. Гончар. – Х. : ХНАДУ, 2011. – 432 с.
5. Кирьякова А. В. Ориентация личности в мире ценности / А. В. Кирьякова. – Оренбург : Изд-во ОГУ, 1996. – 188 с.
6. Педагогический словарь : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / [В. И. Загвязинский, А. Ф. Закирова, Т. А. Строкова и др.] ; под ред. В. И. Загвязинского, А. Ф. Закировой. – М. : Академия, 2008. – 352 с.
7. Слостенин В. А. Педагогика : учеб. для студ. высш. учеб. заведений / [В. А. Слостенин, Е. Н. Шиянов ; под ред. В. А. Слостенина]. – [8-е изд., стер.]. – М. : Академия, 2008. – 576 с.

Аннотация

Н.Г.Тарарак

Критерии определения этапов формирования «ценностных ориентаций» студентов высших учебных заведений художественного профиля Украины

Раскрыта сущность творческого процесса в художественно-педагогическом процессе; обоснованы и охарактеризованы критерии периодизации процесса формирования ценностных ориентаций студентов высших учебных заведений художественного профиля Украины XX века, определены содержание, методология и подходы к рассмотрению этого феномена на определенном этапе развития высшей профессиональной школы и научно-педагогической теории в целом.

Ключевые слова: *ценность, ценностные ориентации, подход, периодизация, высшее учебное заведение, художественный.*

Summary

N.G.Tararak

The Determination Criteria of the Periods of Formation of Students' Value Orientations at the Institutions of Higher Art Education in Ukraine

The study of students' value orientations plays a special role in determining the content of psycho-pedagogical support of a young person during the lifetime, including professional development, which is confirmed in the inextinguishable interest of the researchers and practitioners to this issue. A socially significant nature of value orientations prevents the separation of consideration of this phenomenon from the general interests of the society, social and political trends of development in a particular historical period. Periodization as a distribution of historical and pedagogical reality into periods which are qualitatively different from each other is indispensable means of understanding of any historical events and prediction of their possible future development. However, a balanced periodization of value orientations of the art students has never been determined.

The objectives of this study are to expose the essence of the creative process in an artistically-pedagogical process, to substantiate and characterize the criteria for period division of the process of forming of the value orientations of students of higher art educational establishments of Ukraine in the XX-th century, to define the content, methodology and approaches to this phenomenon investigation on the certain stage of development of higher professional school and scientifically-pedagogical theory on the whole.

It was shown that the formation of the students' value orientations is a complex process that depends on many factors (i.e. an individual's age characteristics, historical and political conditions, socio-cultural factors, educational content, forms and methods of educational interaction between participants of the educational process at higher school etc.), which are constantly changing. Taken together, the results of the study indicate the relative conditional character of such periodization.

Thus, the following criteria have been included into the basis for determining stages of the periodization:

- *Consideration of the socio-political conditions of the country in the XX century;*
- *Due regard to the social and cultural conditions;*
- *Appeal to the documentary and regulatory base for the development of higher education of this period;*
- *Peculiarities of the theory of the formation of the educational process members' value orientations;*

– Content of the higher art education;
– Realization of the value pedagogical mutual relations of the participants of the educational process at higher art school.

On the basis of the presented methodological grounds to the historical and pedagogical analysis of the national education in its fullness and integrity, continuity and discreteness, against the consideration of the phenomenon of the students' value orientations in a broad cultural and educational terms as a factor which cannot be productive without solving the current problems of the higher art school in Ukraine, it has been identified three stages of development and formation of value orientations of the educational process participants of the higher art education in Ukraine. They are: the first stage (between 1920 and early 60's of the XX-th century) – is a phase of creation of the conditions for updating value (axiological) issues in the national scientific thought against the background of a new type of personality «Soviet student»; the second stage (mid 60's – early 80's of the XX-th century (1984) – is a stage of making perfect the theory and practice of humanistic nature system of value orientations against their reflexive understanding of the inner world of the individual, the third stage (between 1985 and the end of the XX-th century) – is a stage of collapse of the ideological framework of value orientations of the participants in the educational process and at the same time the application of a value-oriented pedagogical mutual relations of a teacher and students in the educational process.

Key words: value, value orientations, approach, periodization, institution of higher education, art.

Дата надходження статті: «8» жовтня 2013 р.

УДК: [37:929-051Холодний П.І.(477)]:930. 1:001.8(045)

Ю.В.ТЕЛЯЧИЙ,

кандидат історичних наук, доцент
(м.Хмельницький)

Проблеми дослідження культурно-освітньої діяльності П.І.Холодного в історіографії та джерелознавстві

У статті характеризується внесок Холодного Петра Івановича (1876-1930 рр.) в розвиток національної освіти, науки і культури. Конкретизується періодизація його творчої біографії. Розкриваються проблеми вивчення культурно-освітньої діяльності П.І.Холодного, що існують у вітчизняній історіографії та джерелознавстві. Визначаються пріоритетні завдання на шляху до створення фундаментального комплексного дослідження про П.І.Холодного з боку істориків, педагогів, мистецтвознавців.

Ключові слова: Петро Іванович Холодний, культурно-освітня діяльність, педагогіка, мистецтво, біографія.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Петро Іванович Холодний (1876-1930 рр.) увійшов в історію України як творча, непересічна особистість, патріот-інтелігент, державний і громадський діяч, педагог, художник, науковець.

На сучасному етапі державного будівництва, розвитку історичної науки, освіти і культури постала невідкладна потреба в створенні повної, об'єктивної біографії П.І.Холодного. Через ідеологічні чинники, котрі домінували в українському суспільстві впродовж радянських часів, вивчення життя і діяльності Петра Холодного – «буржуазного націоналіста» – було неможливим. Однак за межами УРСР представники українського громадянства Галичини в 20-х-30-х рр., українство в світі завжди віддавали належне його заслугам, у першу чергу, в царині національної освіти і культури. Галичани та діаспора пам'ятали про патріотизм, подвижництво, самовіддану титанічну працю Петра Холодного, вивчали творчість і ревно берегли його спадщину. Новий імпульс популяризації діяльності П.І.Холодного наступив в Україні з початку 1990-х рр.

Аналіз досліджень і публікацій... Найбільш значимими дослідженнями з культурно-освітньої діяльності П.І.Холодного є праці М.Голубця, Р.Лісовського, М.Драгана, С.Сірополка, Л.Березівської, В.Даниленка, О.Завальнюка, Г.Куриленка, О.Сидора, П.Слободянюка, Ю.Телячого та ін., видані в Україні впродовж 1920-х-2010-х рр. [1–6].

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є привернення уваги українських науковців до культурно-освітньої діяльності П.І.Холодного, визначення головних проблем, які існують в джерелознавстві та історіографії означеної теми.

Виклад основного матеріалу... Дослідження життєвого шляху П.І.Холодного спричинило можливість розробки періодизації його творчої біографії.